

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Regionaal Bedrijventerrein Hoeksche Waard

28 januari 2004

1398-38

ISBN 90-421-1262-x
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	3
3.1 Probleemstelling.....	3
3.1.1 Behoeft.....	3
3.1.2 Locatie.....	4
3.2 Doel.....	4
3.3 Beleid en besluitvorming.....	4
3.3.1 Beleid.....	4
3.3.2 Besluitvorming.....	5
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	6
4.1 Algemeen.....	6
4.2 Omvang en aard van de voorgenomen activiteit.....	6
4.3 Alternatievenontwikkeling.....	7
4.3.1 Locatiealternatieven.....	7
4.3.2 Inrichtingsvarianten.....	7
4.3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) en voorkeursalternatief.....	8
4.4 Kader voor uitwerken van alternatieven en varianten.....	8
4.4.1 Indeling, inrichting, ontsluiting en milieuzonering.....	8
4.4.2 Aanleg, realisatie en beheer.....	9
4.4.3 Flexibiliteit en fasering.....	10
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN.....	11
5.1 Algemeen.....	11
5.2 Kwaliteit woon- en leefomgeving.....	12
5.2.1 Verkeer.....	12
5.2.2 Geluid.....	12
5.2.3 Overige.....	13
5.3 Bodem, water en ecologie.....	13
5.4 Landschap en cultuurhistorie.....	14
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	15
7. LEEMTEN IN INFORMATIE EN EVALUATIEPROGRAMMA.....	15
8. VORM EN PRESENTATIE.....	16
9. SAMENVATTING VAN HET MER.....	16

1. INLEIDING

Ruimtelijke Inrichting Hoeksche Waard (RIHW) heeft als initiatiefnemer het voornemen om in totaal 60 hectare netto bedrijventerrein te gaan ontwikkelen in de Hoeksche Waard. In eerste instantie zal een structuurplan voor het geheel worden vastgesteld. In tweede instantie zullen bestemmingsplannen in de definitieve aanleg voorzien.

Aangezien het gaat om een bedrijventerrein van 90 hectare bruto is er sprake van een milieueffectrapportage(m.e.r.)-beoordelingsplichtig project, omdat de drempelwaarde van 75 hectare die geldt voor de m.e.r.-beoordelingsplicht voor dit type projecten – op grond van Onderdeel D, activiteit 11.3 van de Bijlage bij het gewijzigde Besluit m.e.r. 1994 - wordt overschreden. Door een m.e.r.-procedure op te starten is er daarmee sprake van een impliciet positief m.e.r.-beoordelingsbesluit en dit betreft daarom geen vrijwillige m.e.r.-procedure.

Ten behoeve van de vaststelling van het structuurplan en de daaraan gekoppelde bestemmingsplannen wordt de m.e.r.-procedure doorlopen.

Bij brief van 1 december 2003 is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in Het Kompas en de Staatscourant van 28 november 2003².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van de gemeente Binnenmaas - zijnde het bevoegd gezag - heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

De Commissie merkt op dat de startnotitie aanknopingspunten biedt over het voornemen en de voorgestane aanpak van het MER die bij de uitwerking in het MER gebruikt kunnen worden.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie beschouwt de volgende punten van essentieel belang. Dit betekent dat indien deze informatie ontbreekt, het MER naar haar mening zeker geen goede basis kan bieden voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming.

- **onderbouwing van de locatiekeuze:** voor de onderbouwing van de uiteindelijke locatiekeuze (ligging en omvang) dient in het MER te worden aangegeven welke alternatieve locaties in regionaal verband zijn onderzocht. De belangrijkste kenmerken van deze locaties en de (milieu)argumenten die uiteindelijk geleid hebben tot een voorkeurslocatie, moeten in het MER beschreven worden.
- **de aanpak van de inrichtingsvarianten:** bij de beschrijving van de inrichtingsvarianten moet inzichtelijk worden gemaakt welke milieuafwegingen gemaakt zijn bij de tot standkoming van de varianten en dan met name het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA), waarbij met name aandacht besteed dient te worden aan intensief ruimtegebruik c.q. verdichting.
- **ruimtelijke kwaliteit:** met name ook uit de inspraakreacties blijkt dat er grote behoefte bestaat aan een bedrijventerrein dat ruimtelijk zo wordt ingevuld dat het past in het kenmerkende landschap van de Hoeksche Waard. Bij zowel de locatiekeuze als bij de uitwerking van varianten dient aan dit aspect van landschappelijke inpassing extra aandacht te worden besteed.
- **bereikbaarheid:** in het MER moeten de effecten van het voornemen op de mobiliteit goed beschreven worden. Essentieel is daarbij de ontsluitingsstructuur, de belasting van het omliggende wegennet inclusief de N241 en de A29. Daarbij gaat het vooral ook om de vraag op welke wijze de verkeersontsluiting de gefaseerde ontwikkeling van het terrein kan volgen, zodanig dat steeds een veilige afwikkeling gegarandeerd is.
- **oplossing bestaande knelpunten:** de aanleg van het nieuwe bedrijventerrein moet mede een oplossing bieden voor actuele (milieu)knelpunten op bestaande bedrijventerreinen zowel op de Boonsweg als elders in de Hoeksche Waard. Aangegeven dient te worden op welke wijze het nieuwe terrein hieraan een bijdrage levert. Er dient aandacht besteed te worden aan mogelijke herplaatsing van zogenaamde milieuhinderlijke bedrijven in het algemeen en de herstructurering van de Boonsweg in het bijzonder.
- **de samenvatting:** de samenvatting wordt vooral gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn voor een brede doelgroep en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling

In het MER moet worden beschreven voor welke bestaande of toekomstige knelpunten het voornemen een oplossing moet bieden. In deze beschrijving dienen zowel de behoefte aan bedrijventerrein als de locatiekeuze binnen het zoekgebied gemotiveerd te worden.

3.1.1 Behoeftes

In het MER dient de behoefte aan bedrijventerrein voor (boven)regionale bedrijven onderbouwd te worden. Er moeten prognoses gebruikt worden die rekening houden met de huidige economische recessie. De actuele situatie en behoefte-raming dient beschreven te worden met betrekking tot het aantal te realiseren arbeidsplaatsen per hectare, gedifferentieerd naar type bedrijvigheid (categorieën). Onderbouwd dient te worden welke bruto/nettoverhouding gehanteerd zal worden.

Tevens dient inzicht geboden te worden in:

- mogelijkheden voor het oplossen van (een deel van) de knelpunten door herstructurerings- en intensiveringoperaties op andere terreinen in de regio;
- andere bestaande of geplande bedrijventerreinen in de nabijheid, die van invloed kunnen zijn op de instroom van te vestigen bedrijven op dit nieuwe bedrijventerrein;
- de nog beschikbare ruimte op vergelijkbare bedrijventerreinen in de regio en direct daarbuiten, met een schatting van de jaarlijks ter beschikking staande ruimte en van de jaarlijkse uitgifte per categorie voor de komende 10 à 15 jaar;
- onzekerheden en conjunctuurgevoeligheden bij de programmering en de wijze waarop deze kunnen doorwerken in de locatiekeuze, de inrichting en de fasering;
- de mogelijke consequenties van de economische recessie voor de behoefte-raming voor de verschillende typen bedrijvigheid;
- de onderbouwing van de omvang van de strategische reserve (ijzeren voorraad).

Aangezien de bandbreedte in de behoefteschattingen groot kan zijn, kan het zinvol zijn om in het MER uit te gaan van een (beperkt) aantal scenario's.

3.1.2 Locatie

In het MER zal een definitieve locatiekeuze binnen de Hoeksche Waard worden gemaakt. Daarbij dient te worden ingegaan op de vraag welke alternatieve locaties in regionaal verband allemaal zijn onderzocht, waarbij ook andere, dan in de startnotitie beschreven alternatieven, betrokken kunnen worden⁵. De belangrijkste kenmerken van deze locaties en de (milieu)argumenten die uiteindelijk hebben geleid tot de keuze voor het definitieve zoekgebied dienen in het MER te worden beschreven. De verschillende criteria - zoals genoemd in de startnotitie - die zullen worden gehanteerd dienen goed gemotiveerd te worden en van een wegingsfactor te worden voorzien⁶.

De motivatie voor de locatie zal uit drie stappen moeten bestaan:

1. Op welke wijze is men tot de keuze voor het oorspronkelijke zoekgebied (Noordrand) voor een bovenregionaal en regionaal bedrijventerrein (streekplanuitwerking) gekomen en welke status heeft deze keuze;
2. Keuze van gemeenten voor inperking of uitbreiding van het zoekgebied voor het regionaal terrein tot het gebied rondom Boonsweg;
3. Relatie tussen locatiekeuze regionaal bedrijventerrein en mogelijk toekomstige ontwikkelingen.

3.2 Doel

Uit de probleemstelling moet een concrete en duidelijke omschrijving van de doelen worden afgeleid. Daarbij moeten ook de doelen ten aanzien van milieubescherming en -verbetering worden aangegeven. In de startnotitie worden twee belangrijke randvoorwaarden voor dit initiatief aangegeven:

- De benodigde ruimtelijke kwaliteiten voor het type bedrijvigheid dat op het terrein gevestigd wordt;
- De bereikbaarheid van het terrein.

De ambities dienen in het MER vertaald te worden in concrete, meetbare doelen zodat de verschillende alternatieven op doelbereik getoetst kunnen worden.

Met het oog op het volwaardig meewegen van het milieubelang in de besluitvorming moet aangegeven worden welke ruimte de gestelde doelen laten voor het ontwikkelen van alternatieven die gunstig zijn voor het milieu.

3.3 Beleid en besluitvorming

3.3.1 Beleid

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (bijvoorbeeld ruimtelijke beperkingen en grenswaarden voor emissies) gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de convenanten, beleidsnota's, plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd, zoals

⁵ In verschillende inspraakreacties worden suggesties gegevens voor alternatieven die tijdens de locatiekeuzeafweging ook betrokken kunnen worden, zie daartoe bijlage 4, bijvoorbeeld de inspraakreacties nummer 1, 4, 5, 6, 9, 11 en 14.

⁶ Zie daartoe tevens inspraakreactie nummer 4 zoals opgenomen in bijlage 4, waarin onder andere wordt aangegeven hoe er eventueel met wegingsfactoren zou kunnen worden omgegaan.

het Streekplan. In het MER moet beschreven worden hoe afstemming en afweging van enerzijds bedrijventerreinenontwikkeling en anderzijds functies in het landelijk gebied plaats vinden.

Aangegeven dient te worden welke randvoorwaarden en uitgangspunten voortkomend uit de deelstroomgebiedsvisie Zuid-Holland zuid en het in ontwikkeling zijnde WaterStructuurplan Hoeksche Waard richtinggevend zijn voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein en in hoeverre de ontwikkeling een extra bijdrage kan geven aan het realiseren van deze doelstellingen. Naast kwantitatieve aspecten, zoals in te stellen waterpeilen en bergend vermogen, dient ook aandacht aan de waterkwaliteit in het gebied besteed te worden (verzilting, verontreinigingen e.d.).

Deze aspecten dienen bij de beschrijving van het voornemen en de ontwikkeling van varianten en alternatieven aan de orde te komen.

Het MER moet vermelden of er in het plan- of studiegebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het nationaal of internationaal beleid hebben (bijvoorbeeld de Ecologische Hoofdstructuur of gebieden die beschermd zijn op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn). De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten worden beschreven. In de startnotitie en de inspraakreacties⁷ worden hierover al verschillende opmerkingen gemaakt, maar in het MER dient dit heel concreet genoemd te worden en op kaart te worden aangegeven.

3.3.2 Besluitvorming

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor de vaststelling van eerst een structuurplan en in de tweede fase voor het vaststellen van bestemmingsplannen voor het gebied. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit zal geschieden en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

Er kan in principe sprake zijn van een éénmalige m.e.r.-procedure voor dit initiatief en hooguit dienen er aanvullingen op dit MER gemaakt worden te behoeve van vervolgbesluiten.

⁷ Zie onder andere de inspraakreacties 5 en 6 die expliciet ingaan op natuur- en recreatiegebieden en natuuraspecten, zoals weergegeven in bijlage 4.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

Van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten de milieugevolgen in het studiegebied worden beschreven (zie hoofdstuk 5). Om de milieugevolgen inzichtelijk te kunnen maken, verdient het aanbeveling om bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit en alternatieven onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase en de gebruiksfase. Activiteiten in deze fasen kunnen vervolgens worden benoemd zoals "aanleg weginfrastructuur", "bouwrijp maken van het terrein" en "beheer van afval en hemelwaterstromen". Voor de onderscheiden deelactiviteiten moeten de fysieke ingrepen en de emissies (aard en omvang) bepaald worden.

Voor het voornemen en de alternatieven moet worden aangegeven welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen (bijvoorbeeld voorzieningen om de geluidsoverlast te beperken). Bij elk van de relevante maatregelen dient een ALARA-beschouwing⁸ te worden gegeven.

De beschrijving van het voornemen dient geïllustreerd te worden met een duidelijke kaart voorzien van straatnamen, de hiërarchie van het wegennet, toponiemen en gemeentegrenzen. De Commissie acht een dergelijke kaart van belang om de milieugevolgen inzichtelijk te maken.

4.2 Omvang en aard van de voorgenomen activiteit

Er bestaat op dit moment onduidelijkheid over de uiteindelijke omvang van de voorgenomen activiteit, vanwege een nog niet afgeronde bestuurlijke discussie hierover. Om naderhand problemen te voorkomen, adviseert de Commissie om daarom met scenario's te werken, waarbij in ieder geval wordt uitgegaan van een minimale omvang en een maximale omvang van het aan te leggen bedrijventerrein.

Tevens dient in het MER te worden aangegeven welke categorie bedrijven zich mogen vestigen, en hoeveel hectare bedrijventerrein per categorie gerealiseerd zal worden.

⁸ ALARA = as low as reasonably achievable = zo gering als redelijkerwijs haalbaar is. De Wet milieubeheer geeft de verankering voor dit principe.

4.3 Alternatievenontwikkeling

In het MER dienen naast het voorkeursalternatief in ieder geval het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) en de referentie (bestaande toestand en autonome ontwikkeling) te worden beschreven.

De keuze voor de uiteindelijke locatie, alsmede de keuze van de inrichtingsalternatieven en varianten moet worden gemotiveerd. In het MER zijn vooral de milieuarargumenten voor deze keuzen van belang. Voor onderlinge vergelijking moeten de milieueffecten van de alternatieven volgens dezelfde methode en met dezelfde mate van detail worden beschreven, waarbij tabel 10 van de startnotitie goed gebruikt kan worden.

4.3.1 Locatiealternatieven

Naast de in de startnotitie genoemde locatiealternatieven, valt – mede op grond van de inspraakreacties – te overwegen om eventueel meer locaties in de afweging te betrekken. In het MER dient onderbouwd te worden welke locatiealternatieven reëel zijn. Hierbij dient in ieder geval de zone langs de A29 bij (de overwegingen van) het zoekgebied betrokken te worden.

4.3.2 Inrichtingsvarianten

Bij de ontwikkeling van inrichtingsvarianten denkt de Commissie aan de volgende bouwstenen:

- de situering van verschillende bedrijfstypen op het terrein in verband met hinderaspecten (geluid, geur/stank, licht, veiligheid en verkeersaantrekkende werking);
- mogelijkheden voor intensief ruimtegebruik, bijvoorbeeld door ondergrondse opslag, een tweede bedrijfsvloer, parkeren op het dak, compacte bouwvormen en gezamenlijke voorzieningen (utilities en facilities);
- mogelijkheid voor gebruik van duurzame materialen / hergebruikt materiaal;
- lage automobilititeit; multimodale ontsluiting; inzet van collectief en openbaar vervoer;
- de wijze van bouwrijp maken en de waterhuishoudkundige inrichting van het bedrijventerrein (aanpassing peilbeheer en/of partiële of integrale op-hoging van het terrein) gericht op zo weinig mogelijk vergravingen;
- maximale infiltratie en retentie van (hemel)water;
- mogelijkheden voor synergie: recycling, warmtekrachtkoppeling, benutten van overtollige energie of afval, hergebruik van water;
- inpassing van bestaande elementen in het gebied in het bedrijventerrein;
- rekening houden met bijzondere natuurgebieden (EHS, Vogel-/Habitatrichtlijngebieden);
- de inpassing van het bedrijventerrein in het landschap in samenhang met de ontwikkeling van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische elementen (zoals de Oostmolen⁹) op of nabij het bedrijventerrein¹⁰;
- ecohydrologische inrichtingsvarianten ten aanzien van waterberging en natuur;

⁹ Zie daartoe met name inspraakreactie nummer 10, zoals weergegeven in bijlage 4.

¹⁰ Zie daartoe tevens inspraakreactie nummer 16, zoals weergegeven in bijlage 4.

- aantrekkelijke (fiets)routes door het gebied richting recreatie- en groengebieden en het voorkomen van barrières;
- varianten ten aanzien van de beeldkwaliteit, bijvoorbeeld de maximale bouwhoogten in relatie tot de landschappelijke inpassing van het terrein.

In het MER dient duidelijk gemaakt te worden welke preventieve en mitigerende maatregelen deel uitmaken van de verschillende alternatieven en varianten.

4.3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) en voorkeursalternatief

Het MMA is een volwaardig alternatief dat moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Daarnaast moet het MMA voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer en moet het binnen haar competentie liggen. Het is belangrijk vanaf de start van de alternatievenontwikkeling doelgericht naar een MMA toe te werken. Het verwachte draagvlak of een eerder vastgelegd budget mogen geen argumenten zijn om oplossingsrichtingen met belangrijke milieuvoordelen buiten beschouwing te laten bij de ontwikkeling van een MMA.

De Commissie adviseert om bij de ontwikkeling van het MMA in ieder geval de volgende mogelijkheden te overwegen:

- een plaatsing van de bedrijfscategorieën die zo min mogelijk verstoring van gevoelige gebieden (woningen, recreatie, natuur e.d.) oplevert. Bij het MMA ligt een uitgelezen kans om de voorgenomen activiteit goed te verweven met ecologische, landschappelijke en (mogelijk) archeologische elementen;
- optimale positionering van bedrijventerrein in relatie tot de openheid van het landschap en ecohydrologische kwaliteiten van het gebied;
- minimaal ruimtebeslag van het bedrijventerrein.

Op basis van de verschillende alternatieven en inrichtingsvarianten kan in het MER gekomen worden tot een onderbouwde keuze van het voorkeursalternatief.

4.4 Kader voor uitwerken van alternatieven en varianten

4.4.1 Indeling, inrichting, ontsluiting en milieuzonering

Indeling en inrichting

De ruimtelijke opzet van het plangebied moet in het MER worden beschreven en in kaart worden gebracht, dit mede in relatie tot de ruimtelijke onderlegger (geomorfologische en landschappelijke structuren en patronen). Bij de beschrijving moeten aan de orde komen:

- de wijze waarop de voorgestane ruimtelijke kwaliteit gerealiseerd zal worden;
- de aanwezigheid van ruimtelijke elementen, structuren, boven- en ondergrondse infrastructuur waaronder eventuele bebouwing, verkaveling, landschappelijke elementen, archeologie, hoogspanningsleidingen, eventuele leidingstraten en de wijze waarop deze sturend zijn voor de inrichting van het terrein;
- de verdeling openbare ruimte/uitgeefbare ruimte voor verschillende inrichtingsalternatieven;

- de wijze waarop er rekening wordt gehouden met de aanleg van retentiebekkens ten behoeve van waterberging;
- de beoogde verdeling van de uitgeefbare ruimte over de toe te laten categorieën bedrijvigheid;
- de verdeling gebouwd/verhard/groen/water en de mogelijke consequenties voor de ophoog- en vergravingsbehoefte.

Ontsluiting van het bedrijventerrein

In het MER moet inzicht worden gegeven in de beoogde infrastructuur. Hierbij moet inzicht geboden worden in:

- de ontsluiting en toegankelijkheid van het bedrijventerrein via de weg (bereikbaarheid). Het MER moet duidelijkheid bieden over de ontsluitingsstructuur zowel in de eerste fase als in de vervolgfases, waarbij het essentieel is dat goed inzicht wordt gegeven in de huidige en toekomstige capaciteit van de ontsluitingsroutes;
- de invloed van het bedrijventerrein op bestaande of nieuwe ontsluitende wegen, de hiërarchie van het wegennet (stroomwegen, ontsluitingswegen, erftoegangswegen);
- de intensiteiten op deze wegen per uur en de intensiteits/capaciteitsverhouding ook in de te onderscheiden fasen; deze onder te verdelen in personen- en vrachtverkeer (onderscheiden naar vervoerwijzen) dat door de activiteit ontstaat. De wijze waarop de prognoses zijn gemaakt dient in het MER (of in een bijlage daarvan) te worden aangegeven, evenals de fasering daarin;
- de consequenties voor doorgaand verkeer: veiligheid, bereikbaarheid van het achterliggende gebied voor auto's en fietsers;
- de mogelijkheden voor georganiseerd bedrijfsvervoer, vervoersmanagement en openbaar vervoer;
- de mogelijke geluidhinder vanwege het extra wegverkeer.

Milieuzonering

Door middel van zonering dient een contour rondom het terrein te worden bepaald waarbuiten geen gevolgen voor omwonenden vanuit een bepaald aspect mogen optreden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om geluid, externe veiligheid, stank- en lichthinder. Voor geluid dient dit op inzichtelijke wijze te gebeuren in de vorm van contouren en concrete geluidbelastingen op de uiterste bebouwingsgrenzen. Naast geluidscontouren dient tevens concreet de toelaatbare geluidbelasting ter hoogte van bestaande en toekomstige woonbebouwingsgrenzen (woon- en werkgebieden) aangegeven te worden.

Er dient te worden bepaald op welke delen van het bedrijventerrein welke categorieën van bedrijvigheid zullen worden toegelaten, in verband met de hinder die zij kunnen veroorzaken. Ingegaan dient te worden op de optimalisatie van de bestemming en indeling van het terrein en van de ontsluitingsstructuren. Geef aan hoe de voorgestelde interne zonering aansluit bij de regionale behoefte aan ruimte voor verplaatsing van milieuhinderlijke bedrijvigheid elders uit de Hoeksche Waard.

4.4.2

Aanleg, realisatie en beheer

De aard, omvang en realisatietermijn van de aanleg- en bouwwerkzaamheden moeten in het MER aan de orde komen.

In hoofdlijnen dient te worden aangegeven hoe het plangebied waterhuishoudkundig wordt ingericht (ontwatering en afwatering in relatie met de wijze van bouwrijp maken). Het MER dient aan te geven in welke mate en op welke wijze wordt gestreefd naar een duurzaam watersysteem, waarbij opvang, behandeling en wijze van afvoer van afvalwater- en hemelwaterstromen belangrijke aandachtspunten zijn. Ook de ontwikkeling van natuurelementen kan bijdragen aan de realisering van een duurzaam bedrijventerrein. Het verdient aanbeveling om de informatie ten behoeve van de Watertoets in het MER op te nemen. Het MER moet aangeven welke voorzieningen worden getroffen om het waterhuishoudingssysteem te scheiden van de omgeving in geval van calamiteiten.

Het MER moet beschrijven hoe duurzaamheidsmaatregelen worden toegepast als intensief ruimtegebruik door bijvoorbeeld meerlaags bouwen, gebruik van dakoppervlakken, toepassing van windenergie of eventuele warmte/koude opslag in de bodem. Dit met name gezien de gevoeligheid van het open landschap (bij hoger bouwen en windturbines) en de waterhuishoudkundige structuur (bij ondergronds bouwen en warmte/koude opslag in water). Hoe wordt een ecologisch en landschappelijk zo aantrekkelijk mogelijke omgeving gewaarborgd?

Het MER dient aan te geven in welke mate in het plangebied sprake zal zijn van vergraving, vernatting en ophoging, inclusief effecten op bestaande bebouwing en aanwezige infrastructuur. Daarbij dient ook te worden beschreven hoe toepassing van herbruikbare materialen zal worden bevorderd. Er moet aandacht besteed worden aan de grondbalans en de herkomst van het ophoogzand, bouwmaterialen en materialen in de grond-, weg- en waterbouw).

In het MER dient te worden ingegaan op de wijze waarop de realisatie van de doelstellingen en ambities zal worden gewaarborgd, ook tijdens het gebruik. Daarbij dient aandacht te worden besteed aan:

- de uitgifte en acceptatie-/selectiecriteria voor de verschillende bedrijfssegmenten;
- de wijze waarop intensief ruimtegebruik kan worden gegarandeerd;
- de wijze waarop parkeerplaatsen worden gerealiseerd;
- Parkmanagement, oftewel de wijze waarop het (collectieve) beheer en mogelijke collectieve voorzieningen worden georganiseerd.

4.4.3

Flexibiliteit en fasering

Onder flexibiliteit kan hier het vermogen worden verstaan om, zonder aanzienlijke gevolgen voor het milieu tijdens de planfase of de gebruiksfase, in te spelen op veranderende maatschappelijke en economische behoeften. Door een goede fasering kunnen ook mogelijke negatieve effecten tijdens de aanlegfase worden verminderd. In het MER dient te worden aangegeven:

- op welke wijze de fasering van aanleg en uitgifte zowel in ruimte als in tijd zal plaatsvinden;
- wat de achtergronden zijn van de gekozen fasering. Waarom worden welke planonderdelen op welk moment uitgevoerd en wat zijn de consequenties hiervan voor de flexibiliteit?;
- in hoeverre de gekozen structuur (wijze van ontsluiting, water, groen, uit te geven terreinen, concept van intensief ruimtegebruik) geschikt is om wijzigingen in de genoemde behoeften op te vangen;

- welke belemmeringen enerzijds en welke kansen anderzijds de te kiezen locatie, inrichting en ontsluiting bieden voor de (eventuele) vestiging van een bovenregionaal bedrijventerrein in de directe nabijheid.

5. **BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

5.1 Algemeen

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als *referentie* voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat het plangebied en de omgeving daarvan, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten zoals woonbebouwing, onderdelen van de provinciale EHS, overige geplande groen- en waterstructuren, belangrijke aardkundige waarden en gebieden met een groot overstromingsrisico.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- omdat fasering een belangrijke rol speelt bij dit initiatief dienen de milieugevolgen per onderscheidenlijke fase te worden aangegeven;
- van de milieugevolgen moet de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- naast directe effecten moeten ook afgeleide effecten worden beschreven zoals het verdwijnen van agrarische activiteiten en waterhuishoudkundige veranderingen;
- onzekerheden in de gebruikte gegevens moeten inzichtelijk worden gemaakt; eventueel dient een 'worst case'-scenario te worden gebruikt;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;

- vooral aandacht moet besteed worden aan die effecten die per alternatief verschillen of die welke de gestelde normen (bijna) overschrijden.

5.2 Kwaliteit woon- en leefomgeving

De huidige en te verwachten kwaliteit van de woon- en leefomgeving wordt bepaald door een verzameling van uiteenlopende factoren. Het betreft ongelijksoortige milieuaspecten als geluid, trillingen, lucht, hinder, sociale en verkeersveiligheid, barrierewerking, visuele hinder en gedwongen vertrek die de (beleving van de kwaliteit van de) leefomgeving kunnen beïnvloeden. De Commissie adviseert in het MER een aparte paragraaf op te nemen waarin een geïntegreerd beeld wordt geschetst van de effecten van het voornemen op de leefomgevingkwaliteit, daarbij kunnen de hierna genoemde aspecten nader worden uitgewerkt.

5.2.1 Verkeer

Het MER moet inzicht geven in de huidige en toekomstige situatie van de volgende verkeersaspecten in het studiegebied:

- de verkeersintensiteiten, waarbij onderscheid gemaakt moet worden tussen de intensiteiten op de hoofdinfrastructuur en het onderliggend wegennet, c.q. onderscheid in stroomwegen, ontsluitingswegen en erftoegangswegen, inclusief de belasting van de kruispunten/aansluitpunten in relatie tot de capaciteit. Hierbij dient tevens onderscheid gemaakt te worden tussen personenverkeer en vrachtverkeer. Het aanbod voor de verschillende vervoerswijzen en de verdeling van de intensiteiten over de dag moeten beschreven worden (uurintensiteiten). Duidelijk moet worden of de extra belasting door het bedrijventerrein samen valt met de spits op het omliggende wegennet;
- ook verkeerskundige consequenties, in termen van ontsluiting, c.q. bereikbaarheid ten aanzien van de gefaseerde aanleg van het terrein moeten worden beschreven;
- het effect van het (huidige en toekomstige) verkeer op de geluidsbelasting: de geluidscontouren en de toename van het aantal geluidsbelaste woningen, de hoeveelheid geluidsbelast natuur- en recreatiegebied en overige gevoelige gebieden;
- de nieuw aan te leggen infrastructuur en de effecten hiervan;
- voorzieningen voor langzaam verkeer en het verwachte gebruik ervan;
- voorzieningen voor collectief en openbaar vervoer en het verwachte gebruik ervan;
- de (beleving van de) verkeersveiligheid en bereikbaarheid tijdens en na de aanleg (ook voor fietsverkeer);
- de risico's ten gevolge van het vervoer van gevaarlijke stoffen.

5.2.2 Geluid

Het MER dient aan te geven:

- waar de essentiële geluidscontouren liggen als gevolg van het industriewaai en verkeerslawaai. Aangegeven moet worden hoeveel woningen er in deze contouren liggen. Ook moet op basis van deze getallen inzicht worden gegeven in het aantal gehinderden per alternatief op basis van het aantal woningen binnen deze schillen. Bij de beschrijving van de geluidshinder dient onderscheid gemaakt te worden tussen de effecten in de aanlegfase en de gebruiksfase;

- het boven de respectievelijk 40 en 45 dB(A) geluidsbelaste oppervlak natuur- en recreatiegebied. Hierbij moeten ook de in te richten natuurlijke habitats en landschapszones in en langs het plangebied in beschouwing genomen worden;
- de cumulatieve geluidsbelasting van de (gevoelige) functies en gebieden, waarbij de gecumuleerde geluidsbelasting van de verschillende typen geluidsbronnen kan worden weergegeven in de MKM¹¹;
- de verwachte geluidsoverlast tijdens de aanlegfase in het gebied en langs de toevoerwegen.

5.2.3 Overige

In het MER moet ook een beeld worden geschetst van de huidige en toekomstige situatie van het studiegebied ten aanzien van:

- visuele hinder, beleving van de ruimtelijke kwaliteit (voor bewoners en recreanten), leefbaarheid in het omringende gebied (barrièrewerking);
- gedwongen vertrek (bijvoorbeeld van het Caravanpark), aantal te slopen woningen;
- luchtkwaliteit. Het MER moet inzicht bieden in de concentraties op leefniveau in relatie tot de grens- en streefwaarden. De uitstoot van het verkeer dient in beschouwing genomen te worden. Ook eventuele gezondheidseffecten moeten aan de orde komen. Het MER dient in te gaan op stofoverlast tijdens de aanlegfase;
- externe veiligheid, ten gevolge van de bedrijfsactiviteiten, de toename in het vrachtverkeer en het transport van gevaarlijke stoffen.

5.3 Bodem, water en ecologie

Voor het voornemen moet een Watertoets worden uitgevoerd. Het ligt voor de hand de hiervoor benodigde geohydrologische informatie in het MER op te nemen. Het MER dient in ieder geval de informatie over de huidige en toekomstige bodem, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en de waterhuishouding te bevatten. De beschrijving van water en bodem is van belang om te komen tot een goed begrip van het ecohydrologische systeem. Hierbij dient het plangebied in een groter functionerend geheel geplaatst te worden. De informatie moet getoetst worden aan het beleid (normen en grenswaarden) voor bodem en water.

De belangrijkste aspecten voor de beschrijving van de bestaande en toekomstige hydrologische en ecologische situatie zijn:

- de bodemopbouw en hoogteligging, met name bedijking, ligging van (voormalige) geulen en stroomruggen;
- de geohydrologische gesteldheid: grondwaterstanden en grondwaterstromingssituatie (herkomst, kweldruk);
- eventuele bodem- en grondwaterverontreinigingen en verontreinigd slib;
- de oppervlaktewaterkwaliteit en -kwantiteit;
- beschrijving van het risico voor wateroverlast. De beschrijving van de actuele en de geplande situatie moet goed gekwantificeerd worden (hoogtelijkenkaarten, inundatiediepte, bepaling benodigde bergingscapaciteit);

¹¹ MKM= milieukwaliteitsmaat zoals omschreven in de publicatie Verstoring, 4a (DGM, september 1993).

- de aanwezigheid, respectievelijk aantasting/uitbreidingsmogelijkheden van de EHS en op grond van nationale en internationale wet- en regelgeving beschermde gebieden;
- aanwezigheid van bijzondere (populaties van) dier- en/of plantensoorten;
- eventuele locaties voor grondwateronttrekking en beschermingszones.

In het MER moeten alle soorten in het studiegebied worden geïdentificeerd die beschermd zijn op grond van de Flora- en Faunawet en die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit. Voor deze soorten moet worden aangegeven of zij doelsoort zijn¹². Voor elke doelsoort moet worden aangegeven hoeveel er voorkomen of wat de omvang van de standplaats is, wat de mate van bedreiging is en de mate van bescherming (Nederlandse, internationale wet- en regelgeving). Bij de beschrijving van de ecologische effecten dient rekening gehouden te worden met de invloeden van directe vernietiging, verdroging, verstoring, versnippering en eutrofiëring. Voor elke doelsoort moet worden aangegeven wat de verandering in aantal naar verwachting zal zijn en wat de kans is op het verdwijnen, uitsterven of verschijnen van een populatie door de verschillende deelactiviteiten.

In het MER moet worden aangegeven hoe de compensatie van natuurwaarden en verlies van ecologische kwaliteit wordt geregeld en in het kader van het bestemmingsplan zal worden uitgewerkt.

5.4 Landschap en cultuurhistorie

De belangrijkste aspecten, waar aandacht aan besteed moet worden bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand, de autonome milieuentwikkeling en de milieueffecten zijn:

- de aanwezigheid van beschermde gebieden;
- de landschappelijke kwaliteit van het gebied – wat zijn de typische kenmerken van de Hoeksche Waard - en de aantasting hiervan; Het gaat om het inzichtelijk maken van de ruimtelijke relaties en de visuele effecten van het bedrijventerrein op het bestaande kenmerkende landschap (bijvoorbeeld met behulp van kaartmateriaal en fotomontages vanuit enkele gezichtspunten) en een beschrijving van de beleving van deze landschappelijke kwaliteit;
- landschapselementen die de ecologische relaties bevorderen of die barrières opleveren voor deze relaties en de aantasting hiervan;
- de cultuurhistorische waarden en de aantasting hiervan.

¹² Zie Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001) voor een overzicht van alle doelsoorten en natuurdoeltypen.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de verschillende locatiealternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie (bestaande toestand en autonome ontwikkeling, zie paragraaf 5.1) worden vergeleken. De gekozen voorkeurslocatie moet op basis van inrichtingsvarianten beschreven worden en deze inrichtingsvarianten dienen ook onderling en met de referentiesituatie te worden vergeleken. Doel van deze beide vergelijkingen is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de locatiealternatieven en inrichtingsvarianten verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Hierbij kan een leefbaarheidstoets een effectieve rol spelen.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven en varianten.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE EN EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm: *Een MER bevat ten minste: "een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Artikel 7.39 Wm en volgende: *"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

De gemeente Binnenmaas moet bij de vaststelling van het structuurplan dan wel het bestemmingsplan aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de in het MER voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het is zinvol om al in het MER een aanzet tot een evaluatieprogramma te geven, omdat er een sterke relatie bestaat met de onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden en de eventueel geconstateerde leemten in kennis.

8. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, voorzien van goed leesbare topografische namen en een duidelijke legenda.

9. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit, de locatiealternatieven en de inrichtingsvarianten;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit, de locatiealternatieven en inrichtingsvarianten;
- de vergelijking van de locatiealternatieven en inrichtingsvarianten;
- de argumenten voor de selectie van het MMA en de eventuele argumenten om het voorkeursalternatief af te laten wijken van het MMA en de milieuconsequenties hiervan;
- belangrijke leemten in kennis.